

Living Labs Sport en Bewegen

Colofon

ZonMw stimuleert gezondheidsonderzoek en zorginnovatie
Vooruitgang vraagt om onderzoek en ontwikkeling. ZonMw financiert gezondheidsonderzoek én stimuleert het gebruik van de ontwikkelde kennis – om daarmee de zorg en gezondheid te verbeteren.

ZonMw heeft als hoofdpoddrachtgevers het ministerie van VWS en NWO.

Voor meer informatie over het programma Living Labs Sport en Bewegen kunt u contact opnemen met het secretariaat via e-mail Livlabs@zonmw.nl of telefoon 06 34 57 74 85.

Auteur: Team programma Living Labs Sport en Bewegen
Datum: 16-10-2023

ZonMw
Laan van Nieuw Oost-Indië 334
Postbus 93245
2509 AE Den Haag
Tel. 070 349 51 11
www.zonmw.nl
 info@zonmw.nl

Sociale media

 www.facebook.com/zonmwNL
 www.twitter.com/zonmw
 www.linkedin.com/company/zonmw
 www.youtube.com/ZonMwTV

Inhoud

Nieuwe living labs	4
Verbeteren van de kwaliteit van de living labs	4
Versterken infrastructuur	5
Communicatie.....	5
Planning 2023 - 2026	5
Samenwerking met Sportinnovator	6
Financieel kader living labs	6
Inzet van de financiële middelen:	6

Nieuwe living labs

Onze ambitie is een sterke zelfvoorzienende netwerkstructuur van living labs op gebied van sport en bewegen. Een sterk netwerk houdt in dat meerdere living labs die met eenzelfde onderwerp bezig zijn samenwerken om te leren van elkaar, onderzoek te verrichten of samen te werken bij financieringsaanvragen. Daarom stimuleren we het opzetten van 15 nieuwe living labs die zich richten op de wicked problems van MOOI in Beweging. Om versnippering van onderwerpen te voorkómen vragen we ook de bestaande living labs (12) zich aan te sluiten bij de wicked problems van MOOI in Beweging. In 2023 maken 10 van de bestaande living labs gebruik van de VIMP financiering voor experimenten in 2023.

Samen met de bestaande 12 living labs is een training ontwikkeld voor personen en organisaties die geïnteresseerd zijn in het opstarten van een living lab. Daarnaast is een training ontwikkeld voor nieuwe living lab regisseurs. Deze trainingen ontwikkelen we aan de hand van de ervaringen in het nieuwe programma, door. We verwachten van de nieuwe living labs dat ze deelnemen aan deze trainingen.

Het opstarten van een nieuw living lab kent een lange doorlooptijd. Daarom starten we hier in het eerste kwartaal van 2023 mee. De nieuwe living labs krijgen een tweejarige opstart subsidie om een netwerk te bouwen en een labregisseur aan te stellen. Na een half jaar krijgen de labs de mogelijkheid om financiering voor een experiment aan te vragen.

De financiering voor living labs zetten we uit met drie subsidierondes:

- 1) Nieuwe living labs op wicked problem 1 (Sporten en bewegen in aandachtswijken) via het programma Sportinnovator: innovaties voor structureel verhogen van sportdeelname van mensen met lage inkomens | eind 2022-begin 2023. Dit is een open call.
- 2) Nieuwe living labs op de overige wicked problems | begin 2023. Ook een open call.
De nieuwe living labs verdelen we zo goed mogelijk over de wicked problems, afhankelijk van de aanvragen en de kwaliteit. Nieuw opgestarte living labs krijgen in de eerste fase een budget van 40-50k voor het opzetten van het lokale netwerk en de regiefunctie invullen.
- 3) Experimenten voor dan lopende living labs | eind 2023. Betreft dan al gefinancierde living labs, en dus een call op uitnodiging.

Verbeteren van de kwaliteit van de living labs

De 12 bestaande living labs die zijn opgestart in samenwerking met Sportinnovator en de G5 labs hebben allen één of meerdere experimenten uitgevoerd. Zij zijn onze voorlopers bij het borgen van de experimenten en de samenwerking in het lokale sportbeleid. Deze borging is noodzakelijk voor de living labs om op te kunnen schalen en op termijn financieel onafhankelijk te worden.

We ondersteunen de living labs door de aangesloten hogescholen onderzoek te laten verrichten naar de werkende principes binnen de bestaande living labs. De opdracht hiervoor zetten we half 2023 uit. Daarnaast wordt er onderzocht welke werkende principes generiek zijn en voor alle living labs sport en bewegen gelden. Dit wordt vergeleken met bestaand onderzoek naar werkende principes van living labs binnen andere sectoren. De uitkomsten van het overkoepelende onderzoek gebruiken we om onze methode voor het opzetten en begeleiden van living labs aan te passen. Dit overkoepelende onderzoek zetten we in 2024 uit.

De bestaande labs maken een keuze binnen welk wicked problem ze onderdeel gaan uitmaken van de kennisinfrastructuur. Zij kunnen mogelijk ook in 2024 in aanmerking komen voor financiering van nieuwe experimenten. Per experiment budgetteren we 25-30k. De experimenten verdelen we zo veel mogelijk over de wicked problems.

Midden-eind 2026 zetten we een evaluatie op om deze aanpak, de successen en geleerde lessen op te halen en in te zetten voor mogelijke voortzettingen in het land.

Versterken infrastructuur

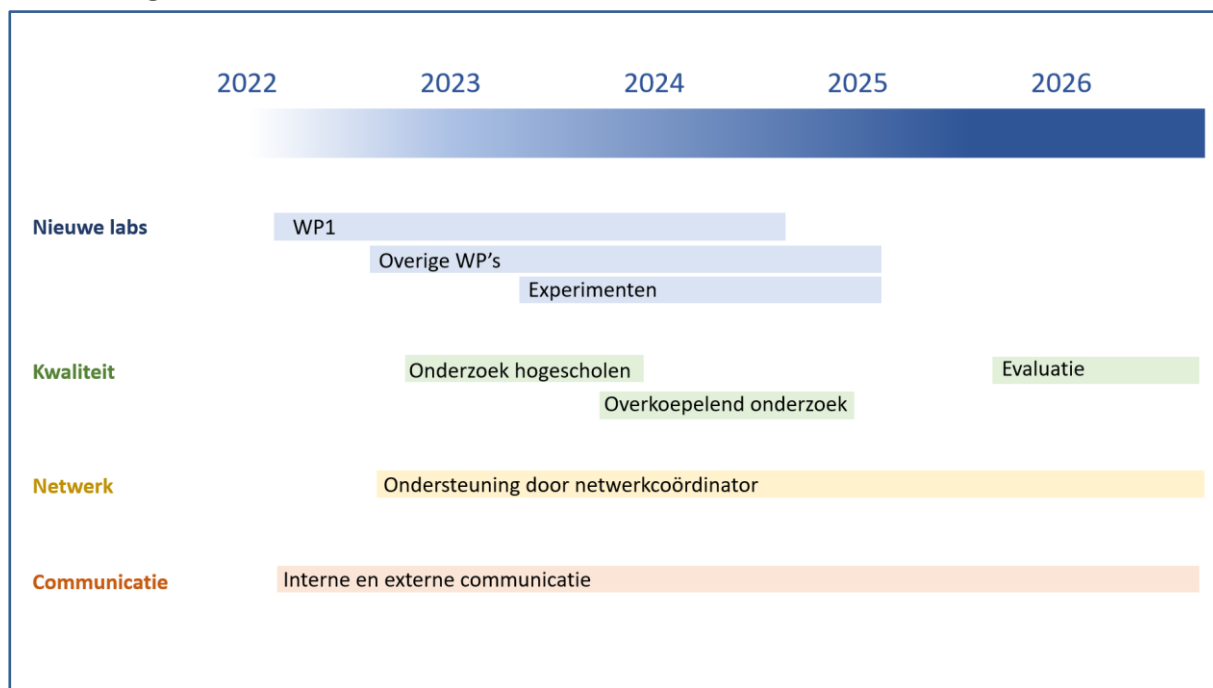
Living labs die eerder door ZonMw en Sportinnovator zijn gefinancierd, alsmede de in de G5 ontwikkelde living labs nemen deel in het netwerk Living labs sport en bewegen. De nieuwe living labs die de komende jaren ontstaan worden toegevoegd aan dit netwerk. Van de bestaande living labs verwachten we een actieve rol in het betrekken van de nieuwe living labs bij het netwerk. Ook onderzoeken we de mogelijkheden voor aansluiting bij de living labs die in het VMBO sportlab worden gestart, en mogelijke andere living labs die op het thema van sport en bewegen actief zijn of worden.

Door de bundeling van al deze labs ontstaat een krachtig netwerk waarbinnen samenwerking en kennisuitwisseling wordt gefaciliteerd. De uitwisseling in het netwerk helpt de labs om inzicht te krijgen op wat werkt, in welke context en onder welke omstandigheden. Deze kennis en informatie is noodzakelijk om de samenwerking en de experimenten te kunnen borgen in het lokale beleid. Het netwerk wordt ondersteund in doorgroei en samenwerking door een aan te stellen netwerkcoördinator. Deze coördinator is de spil van het netwerk en zorgt dat de living labs gebruik kunnen blijven maken van de monitoring, begeleiding, methodiek doorontwikkeling en deskundigheidsbevordering.

Communicatie

Communicatie is een belangrijk onderdeel van de inzet op living labs. We communiceren intern binnen het netwerk maar ook extern over de methodiek van living labs, over de lessen uit de ontwikkeling en doorontwikkeling ervan, hoe ze bijdragen aan de kennisinfrastructuur, wat de toegevoegde waarde is en natuurlijk over de resultaten van de experimenten. De living labs binnen het netwerk helpen actief mee bij het verspreiden van de opgedane kennis.

Planning 2023 - 2026

In de lente van 2023 is er een open subsidieronde voor nieuwe living labs, eind 2023 en eind 2024 zijn er gesloten subsidierondes voor experimenten in het netwerk van living labs. Het budget voor begeleiding, methodiekontwikkeling en borging wordt gelijk over de jaren 2023-2026 verdeeld.

Samenwerking met Sportinnovator

De samenwerking met Sportinnovator wordt voortgezet. Bij het stimuleren van de nieuwe living labs op het gebied van meer bewegen in aandachtswijken is Sportinnovator de eerste aanspreekpersoon. ZonMw heeft hierin de rol als inhoudelijk adviseur en is verantwoordelijk voor het uitzetten van de financieringsmogelijkheden. Bij de andere nieuwe living labs is ZonMw in de lead. Bij de coördinatie en kwaliteitsbevordering van het netwerk is ZonMw inhoudelijk verantwoordelijk. Sportinnovator adviseert hierin.

De communicatie wordt door beide partijen gezamenlijk opgepakt.

Financieel kader living labs

De volgende financiële middelen zijn beschikbaar:

- Vanuit VWS is voor de periode 2023-2026 1,5M euro beschikbaar voor living labs. Hierbij wordt sport en bewegen gezien als onderdeel van leefstijl en als middel in de preventieve aanpak.
- Vanuit VWS is voor de periode 2022-2024 2M euro beschikbaar gesteld voor het programma "Sportinnovator: innovaties voor structureel verhogen van sportdeelname van mensen met lage inkomens", waarvan 0,5M euro beschikbaar wordt gesteld voor living labs. Hiermee stimuleren we de ontwikkeling van nieuwe living labs in aandachtswijken en/of voor doelgroepen met een lage SES.
- Vanuit het programma MOOI in Beweging kunnen mogelijk andere/aanvullende living labs gefinancierd worden die aansluiten op de wicked problems die geprioriteerd zijn. Of dit wenselijk is zal verderop in het programma moeten gaan blijken, als de inzet van de financiering van de kennisinfrastructuur duidelijker wordt.

Een aandachtspunt is de tijdelijkheid van deze financiering. (Nieuwe) living labs kenmerken zich door een zorgvuldige aanpak (draagvlak en vertrouwen winnen) en daarmee een lange doorlooptijd. Dit is te zien in alle sectoren waar living labs opgestart worden. Na 2026 is er nog geen zicht op aanvullende middelen, daarom is het zaak vanaf de start aan de borging van de living labs te werken.

Inzet van de financiële middelen:

Middel	Doel
Vanuit Sportinnovator programma (0,5M)	Ondersteunen van bestaande living labs en stimuleren van de ontwikkeling van nieuwe living labs in aandachtswijken en/of voor mensen met lage inkomens (wicked problem 1 Sporten en bewegen in aandachtswijken).
Vanuit bestrijding volksziekten (1,5M)	Het verbeteren van de kwaliteit en infrastructuur. Het stimuleren van de ontwikkeling van nieuwe labs en het doorgroeien van bestaande living labs op gebied van jeugd, bewegen in de gezondheidszorg, sportinfrastructuur (overige wicked problems 2, 3, 4, 5 en 6). Mensen in beweging krijgen is van belang voor het voorkomen van volksziekten.
MOOI in Beweging (budget afhankelijk van strategische plannen)	Het waar nodig stimuleren van de ontwikkeling van nieuwe living labs en het doorgroeien van bestaande living labs op jeugd, bewegen in de gezondheidszorg, waarde van topsport, sportinfrastructuur en betaalbaarheid (wicked problems 2, 3, 4, 5 en 6)